

A biztonsági sávban



[1]

2018 májusában beszélgettünk legutóbb a Szakadék premierjére készülve, az volt az első rendezésed a JESZ-ben. Ott a kiindulópont egy kérdésfeltevés volt: hogyan dolgozzuk fel az életünk során elszenvedett traumáinkat. Ebből lett végül egy bűnügyi történet, a nők kiszolgáltatottságot és az őket érő erőszakot állítva fókuszba. Ezután a Pécsi Nemzeti Színháztól kaptál felkérést, hogy rendezz egy előadást, ahol a témát te találtad ki és az okostelefon használata és az iskolai zaklatás körül forog. A Mobil bemutatója 2019 őszén volt. Ennek tapasztalatait is felhasználhattad már a most készülő JESZ-es produkcióhoz, mely egy pályázat keretében valósul meg. Mindhárom esetben a történetet és a szöveget is te írtad meg. Jobban kedveled ezt a fajta munkát, mint amikor van egy konkrét darab és azt kell megrendezni?

Mindkét esetben más jelenti a kihívást, de a szöveg létrehozása nálam egészen új élmény. A Színművészeti Egyetemen tanult módszer szerint hozok létre dialógusokat, színészi improvizációk felhasználásával, de ilyen koncentráltan ezzel csak két éve foglalkozom. Ha van egy létező drámai szöveg, ott azt próbálom megfejteni, mi a szerző mondanivalója és azt interpretálni, illetve megtalálni a közös nevezőket. Ha pedig egy téma adott, ott a szöveg létrehozása önmagában hatalmas feladat, amit még színpadra is kell állítani. A Szakadéknál teljesen nyitott volt az elején, hogy miről fog szólni a darab, a Mobilnál azt kellett elsősorban szem előtt tartanom, hogy középiskolásoknak fog szólni az előadás a témát is így kerestem magamnak, a Biztonsági sáv esetében pedig volt egy adott téma: az iskolaelhagyás. Ez a három előadás tehát három különböző típusú témakeresésből született. A Biztonsági sáv volt talán a legnehezebb a szigorú behatároltság

miatt, illetve mert egyáltalán nem volt tapasztalatom arról, milyen egy szakmunkásképző közege. Ezért fontos volt, hogy információkat gyűjtsék tanulmányokból, beszéljek tanárokkal, iskolapszichológussal, és személyesen találkozzak diákokkal, megismerjem a családi hátterüket, motivációikat. A Pécsi SZC Simonyi Károly Szakgimnáziumban és Szakközépiskolában az öt asztalostanulóval való beszélgetés nagy hatással volt rám.

Miről szól ez a történet, milyen jellegű lesz az előadás?

Az előadás egy szakiskolába járó fiú 3 nehéz hónapját meséli el. Ez a tehetséges (már nem tanköteles) 16 éves fiú nehéz magánéleti helyzetbe kerül. Kedvenc tanára, mestere nyugdíjba megy, apja új barátnője pedig hozzájuk költözik, aminek egyenes következménye, hogy a férfi 10 év után újra inni kezd. A történet magja, hogy hogyan akadályozza az apai elnyomás a fiút a kiteljesedésben. A fiú számára kétséggé válik, hogy érdemes-e elvégezni az iskolát, vagy egyáltalán, hogy érdemes-e élni ezen a világon. Míg a Szakadékbán egy bűnügyekben alkalmazott eljárás, a nyomozási szembesítés adta meg a dramaturgiai keretet, itt az iskolapszichológussal való beszélgetés. Ez a forma lehetővé teszi az időben való visszatekintést és a történetmesélést. A többi jelenet, ami az előadás törzsét képezi tulajdonképpen illusztrációként szolgál ehhez. Egy feszültségekkel teli rendőrségi kihallgatással szemben itt pozitív, bizalomteli légkörnek kell uralkodnia, de mégis van egyfajta szembenállás – a pszichológust játszó színész a nézőtérre ül – és ez a konfrontatív helyzet megfelelő forma ahhoz, hogy érdekesen nyomon követhessük a főhős történetét, jellemfejlődését. Az előadás lényegében egy tanmese, amelynek üzenete, hogy igenis érdemes elvégezni az iskolát, „megszerezni a papírt”.

Mire utal az előadás címe: biztonsági sáv?

Egyrészt egy kulcsfontosságú, konkrét helyszínre a metró aluljáróban, másrészt az iskolai térre, ami mégiscsak egy megtartó közeg. A főhős ebben az időszakban eléggé összezavarodik és reménytelennek látja a helyzetét, de a történet azt sugallja, hogy, ha küzdelmek árán is, de van kiút a kritikus helyzetekből. Megjelenik az édesanya hiányával és az alkoholizmussal való küzdelem, a családon belüli erőszak kérdésköre, de az eszményi szerelem és az iskolán kívüli fekete munkák világa is. Az volt a cél, hogy intim betekintést nyújtsunk egy kamasz életébe. Mivel itt abszolút kortárs szövegről van szó, még erőteljesebb és zavarbaejtőbb a néző számára a megfigyelő pozíció. A színpadon minden egyetlen asztal körül zajlik, és ez az elidegenített tér sok mindent a néző fantáziájára bíz, úgyhogy a színészek alakítása különösen fontos, hogy teljes értékű, erős atmoszférájú színházi előadás jöjjön létre.

Mennyire befolyásolta a színészek alkata, habitusa a karakterek formálását? Mikor megírtad a kiinduló jelentsort, már megvolt a szereposztás.

Igen, a próbafolyamat úgy kezdődött, hogy leültünk beszélgetni a társulattal, a történetről és a szereplőiről. Mindenkinek kialakult egy sajátos, személyes viszonya a szerephez, amit játszik. Sokat beszélgettünk az improvizációk közben, hogy mi lenne adott helyzetben az igazán hiteles megszólalás, gesztus, és egyre inkább letisztultak, hitelesebbé váltak ezek a karakterek, ahogy a kiinduló történet is változott helyenként. Így, hogy a JESZ-ben most másodszor dolgozom ezzel a kísérletező munkamódszerrel, volt már egyfajta biztonságérzetem. Hollósi Orsi, Farkas B. Szabina és Szabó Márk játszottak a Szakadékbán és tudtam, hogy mire képesek. Hozzájuk csatlakozott most Háber Krisztián a fiú, László Csaba az apa, Popa Máté a haver szerepében. A fiú szerelmét László Csaba lánya, László Rebeka alakítja. Új alkotótársak mind és nagyszerűen végezték a munkájukat. Ez egy kitűnő, gazdag fantáziájú csapat. Öröm volt velük dolgozni.

A februári JESZ-es premier után márciusban 13 baranyai szakközépben is bemutatjátok az előadást, hisz a célközönséget elsősorban az ilyen típusú iskolába járó fiatalok jelentik. Mit vársz ezektől az alkalmaktól?

Az iskolákba nem a teljes előadást, hanem egy rövidített változatot viszünk, de a csomópontok mentén ebből is körvonalazódik a történet. Szerepkettőzés is lesz, mert a lány szerepét itt Balogh Mariann alakítja majd. Az előadás szándékosan nyitott befejezéssel ér véget, hogy a nézőre legyen bízva a történet lezárása. Mi lesz a szereplők további sorsa? Ez a kérdés az alapja a találkozásoknak és a beszélgetéseknek. Abban bízom, hogy a történet beindítja a nézők fantáziáját és alkalmat ad



egy tartalmas beszélgetésre.

Mit mondanál, kiknek szól az előadás?

Egyrészt természetesen a középiskolás korosztálynak, fiatal felnőtteknek, akik a helyüket keresik a világban, de ugyanúgy a szüleiknek, tanáraiknak is. Az előadásnak vannak szókimondó és fennkölt rétegei is, és azt remélem, hogy őszintesége, nyers humora és tragikuma olyan lesz, amire a nézők széles rétege rá tud csatlakozni.

Radnai Éva művészeti titkár / Pécs, 2020. február 22.

Forrás webcím: https://jesz.pte.hu/biztonsagi_savban?theme=pte_main_jesz_pte_hu

Hivatkozások

[1] https://jesz.pte.hu/sites/jesz.pte.hu/files/styles/large/public/cikk.kep_.jpg?itok=_LviNjr4